

6 Opheffing: kinderen laten los

Spel- en werkvormen

Bespreekbaar maken van het afscheid

Basisschoolkinderen en jongeren

Verhaal over herinneringen

Onderstaande tekst is een fragment uit een verhaal van Toon Tellegen. Het gaat over herinneringen. Het is goed voor te lezen aan zowel kinderen als jongeren. (Er kunnen uiteraard ook andere verhalen worden voorgelezen.)

Op een avond zaten de eekhoorn en de mier naast elkaar op de bovenste tak van de beuk. Het was warm en stil en zij keken naar de toppen van de bomen en naar de sterren. Zij hadden honing gegeten en gepraat over de zon, de oever van de rivier, brieven en vermoedens.

‘Ik ga deze avond bewaren,’ zei de mier. ‘Vind je dat goed?’

De eekhoorn keek hem verbaasd aan.

De mier haalde een klein zwart doosje tevoorschijn.

‘Hier zit ook al de verjaardag van de lijster in,’ zei hij.

‘De verjaardag van de lijster?’ vroeg de eekhoorn.

‘Ja,’ zei de mier en hij pakte die verjaardag uit het doosje. En zij aten weer zoete kastanjetaart met vlierbessenroom, en ze dansten weer terwijl de nachtegaal zong en het vuurvliegje aan- en uitging, en ze zagen de snavel van de lijster weer glimmen van plezier. Het was de mooiste verjaardag die zij zich konden herinneren.

De mier stopte hem weer in het doosje.

‘Daar stop ik deze avond bij,’ zei hij. ‘Er zit al heel veel in.’ Hij deed het doosje dicht, groette de eekhoorn en ging naar huis.

(Uit: Toon Tellegen, Misschien wisten zij alles, p. 371)

Na het voorlezen van het verhaal, zijn er verschillende opties:

- Het verhaal kan dienen als opstapje naar het gezamenlijk bovenhalen van herinneringen. Wat hebben we allemaal gedaan en meegemaakt met elkaar?
- Het verhaal kan dienen om de transfer naar de buitenwereld te maken. De strekking is dan: ook al bestaat de groep niet meer, je beschikt altijd over herinneringen uit die tijd.
- Als niet de hele groep maar een of meer kinderen afscheid nemen, kunnen de betreffende kinderen een doosje aan de rest van de klas geven dat symbool staat voor de herinneringen die je daarin kunt stoppen. Deze doosjes kunnen eventueel nog beplakt of beschilderd worden.
- Aan de kinderen die afscheid nemen, kan een leeg schriftje of boekje worden uitgedeeld, waarin de (andere) kinderen voor elkaar herinneringen opschrijven. Om ze wat op weg te helpen kun je vragen formuleren: Wat vind jij een leuke eigenschap van hem/haar? Wat zul je van hem/haar missen? Wat heb je van hem/haar geleerd? Waar zul je nog weleens aan terugdenken? Dit boekje kan een positieve functie

krijgen voor het kind; als hij een moeilijk moment heeft, kan hij positieve zaken over zichzelf lezen in het boekje, waardoor het kind een prettig en veilig gevoel krijgt.

Afsluiten en cooling down

Onderstaande oefeningen zijn gericht op het afsluiten van een groep. Ze vergemakkelijken de overgang naar een volgende groep en het afsluiten van een (langere) periode.

Basisschoolkinderen en jongeren

Samen tot 10 tellen

De groep (ongeveer 5 tot 12 personen) gaat in een kring dicht op elkaar staan. Iedereen sluit de ogen. Dan moet geprobeerd worden met de hele groep maar om de beurt tot 10 te tellen. Er mag alleen om de beurt een opvolgend getal genoemd worden. Als twee personen tegelijk een getal noemen, moet de groep opnieuw beginnen.

Vooral wanneer de groep intensief met elkaar heeft samengewerkt, heeft de groep meestal maar een paar pogingen nodig om tot 10 te kunnen tellen. Wanneer dit lukt, krijgt de groep een sterk gevoel van saamhorigheid en kan zij met een goed gevoel afsluiten.

Ontspanning na aanspanning

Neem voor de volgende activiteit ongeveer 15 minuten. Het kan zowel met grote als kleine groepen. Van deze oefening worden de deelnemers zeer ontspannen.

Geef de volgende instructie.

- Zoek een plek voor jezelf in de ruimte, en ga daar liggen. Ga na of je voldoende ruimte hebt om je heen. Zo niet, organiseer die dan voor jezelf.
- Zorg dat je prettig ligt en dat je kleding of sieraden niet knellen.
- Leg je armen iets van je lichaam af en je benen iets uit elkaar.
- Ontspan en ga na of je lekker ligt, verander anders nog iets.
- Je gaat zo meteen iedere spiergroep afzonderlijk aanspannen en ontspannen.
- Je begint nu met de hand waarmee je schrijft: span de spieren van die hand aan door hem tot vuist te ballen, voel de spanning (na ongeveer 4 seconden), laat de spanning los en voel de ontspanning' (Na ongeveer 6 seconden komt de andere hand aan de beurt en vervolgens alle andere spiergroepen op dezelfde manier. Zo kan het hele lichaam aan de beurt komen.)

Zie voor meer informatie over deze oefening: Mulder e.a., 2004, p. 139-140.

Evaluatieve oefeningen

Positief-negatief: een evaluatieoefening

Deze oefening kan zowel met kleinere als grotere groepen gedaan worden. Stel van tevoren als begeleider een lijst op met onderwerpen die gerelateerd zijn aan de te evalueren activiteiten waarover je graag reacties zou willen horen.

Plaats twee stoelen tegenover de groep. De ene stoel is de 'positieve stoel' en de andere de 'negatieve stoel'. Noem een onderwerp van de lijst. De groepsleden kunnen hierop reageren door op een van de stoelen te gaan zitten, afhankelijk van hun mening. Er wordt alleen gesproken door wie er op de stoelen zitten. Probeer de vaart erin te houden door steeds nieuwe onderwerpen naar voren te brengen.

Omdat het steeds gaat om korte reacties, kunnen de personen op de stoelen elkaar snel afwisselen. Je zou er dan ook voor kunnen kiezen om tussendoor niet te reageren op de positieve en negatieve reacties.

Zie voor meer informatie over deze of andere oefeningen: Mulder e.a., 2004, p. 267.

Overgangsritueel

Vraag aan het einde van een reeks bijeenkomsten of bijvoorbeeld op de laatste dag van een kamp of de groepsleden individueel willen nadenken over wat goed is voor hen om 'hier' achter te laten en wat goed is voor hen om mee te nemen.

De groepsleden krijgen vervolgens twee kaartjes in verschillende kleuren. Op het ene schrijven ze wat ze achter willen laten en op het andere wat ze mee willen nemen. De inhoud van de kaartjes kan (maar hoeft niet) door de groepsleden onderling worden uitgewisseld en besproken. Vervolgens besluiten ze wat ze met de kaartjes willen doen (opbergen, weggooien enzovoort).

Zie voor meer informatie over deze oefening: Mulder e.a., 2004, p. 268.

Literatuur

Mulder, L., Hagen, H. & Voors, W. (2004) *Oefeningenboek voor groepen*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Tellegen, T. (2005) *Misschien wisten zij alles; 313 verhalen over de eekhoorn en de andere dieren*. Amsterdam/Antwerpen: Em. Querido's Uitgeverij B.V.